

هنر اژه ای

یونانی ها سهم مهمی در شکل گیری عقاید بنیادی تمدن غرب دارند.

فرهنگ و هنر یونان با خود یونانیان آغاز نمی شود. با نیاکان پیشا تاریخی آنها تمدن اژه ای آغاز می شود.

هنر پیشاتاریخ اژه در سه منطقه جغرافیایی شکل گرفت:

هنر سیکلادی: هزاره سوم ق.م

کهن ترین آثار مخصوص تمدن اژه در منطقه سیکلاد است.

تندیسک های کوچک از جنس سنگ مرمر که از گورها به دست آمده اند.

هنر مینوسی: هزاره دوم ق.م

عصر طلایی تمدن های پیش از تاریخ که در منطقه ی کرت شکل گرفت.

دورانی که نخستین تمدن بزرگ غرب پدید آمد.

دوره آغازین (پیشین) دوره پیش از کاخ ها معروف است.

از این دوره پیکره های کوچک و سفالینه ها که تقلیدی از هنر مصر است.

پیکره کوچک نوازنده چنگ متعلق به ۲۵۰۰ ق.م

دوره میانه: ساخت کاخ های کهن شهرهای پادشاهی گراگرد این کاخ ها ساخته می شدند و این کاخ ها فاقد دژ دفاعی بودند.

ساخت سفالینه هایی که بازتاب زندگی طبیعی مردم بود. و شامل نقوش طرح های جانوران دریایی است.

دوره پسین (جدید)

ساخت کاخ های بزرگ در کرت با پلکان های وسیع و ستون های متعدد برای (مراسم ایینی رژه بازی. سرگرمی

کاخ کنوسوس بزرگترین کاخ در کرت است.

ستون های این کاخ از چوب ساخته شده و قرمز رنگ است و بر خلاف ستون های یونانی و مصری از سر پهن و در انتها باریک می شوند.

دیوارنگاری کنوسوس: نمایش دادن صحنه های مختلف زندگی مینوسی ها (مراسم ایینی. تفریحات) نشان دادن طبیعت (پرنندگان. حیوانات. گل و گیاه)

نخستین نمونه منظره نگاری ناب فرسک بهار در کاخ کنوسوس است.

سفالگران مینوسی نمونه ای استادانه پس رابطه ی تزئین ظرف و شکل ظرف که همیشه دغدغه سفالگران بوده برآمدند.

هنر میسنی: ۱۲۰۰ ق.م

نخستین منظومه حماسی اروپا ایللیاد و اودیسه اثر هومر از مکتوبات این دوره است.

- توجه به ساخت دژ و پناهگاه موجب ساخت دژ تیرینس شد.
- دروازه شیران دژ میسنی بزرگترین پیکره تمدن پیش از تاریخی اژه است.
- قرار دادن پیکره محافظ در ورودی کاخ ها متأثر از سنت خاور نزدیک است.
- خزانه اتریوس: این آرامگاه از سنگ چین و گنبدی وسیع ساخته شده است. که حجره ای مدور و کندو وار دارد.
- گنبد خزانه اتریوس با ارتفاع ۱۳ متر بلندترین فضای گنبد دار بدون تیر باربری است که پیش از رومیان تا آن زمان ساخته شده بود.
- نخستین تجربه های تمثال سازی در اندازه های طبیعی مربوط به صورتک آگا ممنون است.

تمدن یونان

دوره ی هندسی

- اب و هوای مساعد و منابع طبیعی. راه های امن دریایی و ارتباط با تمدن مصر و میان رودان روح آزادی خواهی و داشتن روحیه بازرگانی از عوامل موثر در رشد سریع تمدن یونان بودند.
- در این دوره دولت- شهر های یونانی شکل گرفت.
- یونانی ها در ۷۷۶ ق.م بازی های المپیک را برگزار کردند و این زمان آغاز تاریخ مستند یونان است.
- مهمترین اتفاق این دوره تدوین و نگارش دو حماسه ایلیاد و اودیسه هومر است.
- هنر این دوره شامل سفالینه هایی با نقوش هندسی جانوری و انسانی است. که به شکل ساده بر روی سفالینه ها نقش می شدند.
- نخستین نمایش پیکره انسانی به صورت هندسی روی ظروف دو دسته امفورا است.
- نمایش مراسم خاکسپاری و صحنه هایی از سوگواران و عزاداران که به صورت هندسی نقش شده اند.
- پیکره های کوچکی از جنس مفرغ و گل در این دوران ساخته شدند. که غالباً تجسمی از حیوانات بودند.

دوره ی ارکاییک (باستان) ۵۳۰ ق.م

- دومین شیوه ی هنر یونان شیوه باستانی یا خاورمابی نام دارد.
- در این دوره یونانی ها از طریق رفت و آمد های تجاری با تمدن و هنر مصر و میان رودان بیشتر آشنا شدند.
- نخستین پیکره های یونانی در اندازه های طبیعی در این دوره ساخته شدند که دقیقاً از نمونه مصری تبعیت دارند.
- تقلید از پیکره های مصری در طرز ایستادن (پای چپ جلو دست ها مشت شده در کنار نگاه به روبه رو)
- تندیس هرا از نمونه های به دست آمده از شیوه تندیس سازی مصری است.

__ ساخت پیکره هایی از دختران و پسران موسوم به کره _ کروس
__ از ویژگی های چهره پردازی این دوره لبخند مصنوعی و گیسوان بافته شده است.
__ معابد یونانی غالباً به شکل مستطیل ساخته می شوند.
__ یونانی ها در بیرون پرستشگاه ها برای نیایش و مراسم قربانی دور هم جمع می شدند.
__ پرستشگاه های یونانی جایگاه بت واره هایی از ایزدان و ایزد بانوان بودند.
__ نقشه تمامی معابد یونانی نشان از نظم و تقارن دارد.
__ نامگذاری سبک های معماری یونان بر اساس نوع ستون های به کار رفته در بنا است.
__ ستون نه تنها وظیفه به دوش گرفتن بار ساختمان را دارد. از اصلی ترین عناصر بصری و تزئینی ساختمان است.
__ دو نوع ستون: __دوریسی __ ایونیایی

__ هنرمندان سفالنگار این دوره مبدع شیوه های جدید نقاشی روی سفال بودند.
__ فردیت هنرمند به حدی در تمدن یونان اهمیت داشت که امضای هنرمند را نه تنها زیر مجسمه میبینیم. زیر ظروف سفالین هم دیده می شود.
__ شیوه سیاه گون: نقش سیاه رنگ را بر روی سطح سرخ رنگ سفال می کشیدند و سپس با ابزار تیز جزییات آن را می تراشیدند.
__ شیوه سرخگون: ابتدا پس زمینه را با لعاب سیاه رنگ می کردند به جز قسمت هایی که نقش داشت.

دوره کلاسیک

__ تاریخ نگاران شروع هنر کلاسیک را سال های پس از پیروزی یونانیان بر ایرانیان در جنگ های سالامیس می دانند.
__ از این زمان به بعد تمدن غرب در مسیر کاملاً متفاوت از تمدن شرق قرار گرفت.
__ هنر کلاسیک اوج هنر یونان است. و به خاطر تاثیر آن در معماری. تندیس سازی و نقاشی اروپا از اهمیت ویژه ای برخوردار است.
__ عصر قوام پیکره سازی و ظهور فلسفه در یونان است.
__ دوره کلاسیک دوره نمایشنامه نویسانی چون (ایسخولوس. سوفوکل. اورپید) بود.
__ هرودوت تاریخ نگار. پریکلز سیاست مدار. سقراط فیلسوف. و بسیاری از مشاهیر معماری و پیکره تراشی در این دوره در یونان ظهور کردند.
__ تندیس های کلاسیک یونان جز عالی ترین نمونه های هنر تندیس سازی در جهان هستند.
__ در پیکره پسرک اثر کریتیوس اولین بار این نکته دیده می شود که انسان وزن و حالت طبیعی بدنش را حول محور عمودی ولی انعطاف پذیر ستون فقرات جابه جا می کند.
__ پسرک کریتیوس از قانون روبه رو نمایی تخطی می کند و قانون جدید انتقال وزن را مطرح می کند.

__ دیسک انداز (مورون): اولین پیکره دوره کلاسیک که در آن پیکره ساکن نیست و درگیر هیجانات است.

__ مورون حرکت را در جایی متوقف کرده است که پیکره دستان باز و پای چپش را از زمین برداشته است و لحظه پرتاب دیسک است.

__ هدف پیکره تراش نشان دادن حالت تفکر و خویشتن داری است.

__ نیزه دار (پلوکلتوس): این اثر مظهر نظم پیکره سازی دوره کلاسیک است.

__ پیکره نیزه دار نقطه اوج تکامل پیکره سازی یونانی است.

__ در این اثر ایستایی تقابلی از هر اثر دیگری بارزتر است.

__ تندیس سازان یونانی سعی می کردند حالت ارمانی از انسان ارایه دهند.

__ اساس هنر یونان در این دوره نظم، تناسبات و هماهنگی در جزو کل سادگی و استحکام و قرینه سازی ماهرانه و تعادل و توازن است.

__ سمبل معماری کلاسیک معبد پارتنون در اکرولیس است.

__ معماران این بنا ایکتینوس و کالیکراتوس بودند.

__ پارتنون پرآوازه ترین پرستشگاه دوریک دنیا است.

__ تندیس های بزرگتر از اندازه های طبیعی در سنتوری پارتنون نصب شده است.

__ سنتوری شرقی تولد اتنا را نشان می دهد. و سنتوری غربی نبرد اتنا و پوسیپدون بر سر نگهبانی شهر اتن را نشان می دهد.

__ معبد ارختیوم دارای چهار بر با ویژگی های متفاوت است.

__ ویژگی به خصوص این پرستشگاه ورودی سرپوشیده جنوبی آن است. جایی که ستون های زن پیکره (کاریاتید) جایگزین ستون های ایونی شدند.

__ جزییات تزیینی این بنا عالی ترین نوع در معماری یونانی هستند.

__ معبد اتنا نیکه:

__ پرستشگاهی کوچک روی تپه اکرولیس که ساختمانی ایونی است.

__ معماران کالیکراتوس بوده و این بنا بر استحکامات میسنی قرار دارد.

__ از عالی ترین نمونه های معماری ایونی است.

شبهه سفالگری سفید گون در این دوره مرسوم شد.

نقاش نخست سطح سفال را با سفید اندود می کرد. سپس از مشکی استفاده میکرد تا طرح اصلی پیکره ها و تزیینات را رسم کند.

هنرمند پیکره تراش پراکسیتلز با خلق ایزد بانوی عشق (افرودیت) تحولی اساسی در مضمون پیکره تراشی یونانی ایجاد کرد.

بازنمایی کامل بدن ایزد بانوی عشق در اندازه ای طبیعی که سرگرم کار روزانه است.

دوره هلنی

فتح خاورمیانه. مصر و هند به دست اسکندر عصر جدیدی را رقم زد.

دوره هلنی از مرگ اسکندر در ۳۲۳ ق.م آغاز می شود.

جانشینان اسکندر مراکز تحت سلطه را به سه قسمت تقسیم می کنند و این پایتخت ها مراکز هلنی زمان خود می شوند.

فرهنگ هلنی در تمامی بخش های تحت سلطه یونانیان گسترش می یابد.

این دوره زمان نا آرامی های سیاسی در یونان بود و این آشوب ها تاثیر عمیقی بر روان ان ها گذاشت.

در تندیس های این دوره شبیه سازی مورد توجه قرار گرفت.

مذبح زیوس پرگامون:

مذبح بر صفا ای بلندی واقع شده که سرتاسر ان ستون های ایونایی واقع شده است.

وسیع ترین بازنمایی که هنرمندان یونانی تا ان زمان انجام داده بودند.

نیکه ساموتراکی:

شاهکاری دیگر از پیکره تراشی دور هلنی نیکه ساموتراکی است.

نیکه ساموتراکی ترکیب هنر و طبیعت است.

بسیاری از پیکره تراشان هلنی علاقه زیادی به ریالیسم داشتند. درست نقطه مقابل ایده الیسم کلاسیک.

_ در هر هلنی بیش از هر چیز تندیس هایی از پیرمردان و پیر زنان و پایین ترین لایه های نظام اجتماعی به چشم میخورد. چوپانان. صیادان. گدایان مست در پیکره های این دوره فراوانند.

_ اهالی گل در حال مرگ: در این اثر پیکره تراش واکنش تاثیر گذار و شرافتمندانه دشمن را به تصویر می کشد.
_ پیکره تراش کالبد مردانه و سفتی سینه شیپور نواز را به دقت درآورده ولی دردمندی و رنجوری او عیان تر است.

_ تاتر اپیدوروس: عالی ترین بنای تاتری در یونان است که در این دوره ساخته شده است.

L. Rabiee